

איך הפכתי עציר
בטחוני יהודי
עמ' 7-8

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדבר

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 45 / 22 בנובמבר 2023

מעסקת שבויים לסיום המלחמה

מכתבים למערכת

דוקטרינת הדאחיה ברצועת עזה

אחד הדברים הראשונים שעשינו בשבת 7 באוקטובר, כשהתחלנו להבין מה קרה, היה לשלוח הודעות לכל מי שאנחנו מכירים בעוטף עזה. חלקם לא ענו עד היום. כחייל בסיירת נח"ל נלחמתי בעזה ב-2008, לפני "עופרת יצוקה". מאז, עזה לא עזבה אותי. אני חוקר את השליטה הצבאית שלנו שם למעלה מעשור. העברתי אין ספור הרצאות על איך אנחנו נלחמים בעזה; דיברתי עם חיילים שחזרו מעוד מבצע ומעוד סבב; דיברתי בפאנלים בנושא. בפאנל האחרון השתתף ח'ליל, תושב עזה ופעיל שלום, שנהרג החדש מהפצצה.

ראיתי יותר מדי סבבים, יותר מדי מתים, יותר מדי עוד מאותו הדבר. אני חושב עכשיו על 70 החיילים שמתו ב"צוק איתן". עבור מה? עבור הסבב הבא? דבר אחד ברור לי: לעזה אין פתרון צבאי. רבים מדברים על נקמה. פרשנים, פוליטיקאים, עיתונאים מדברים על מחיקת עזה, על "2.5 מיליון טרוריסטים", על טרנספר. יש כאלה שאצלם אפילו פצצת אטום היא אפשרות. הגיע הזמן לדבר על מה שקורה בשטח, לא רק על הצהרות. מאחורינו חודש של הפצצות חסרות תקדים על הרצועה. בשבועיים הראשונים ללחימה, הטיל חיל האוויר יותר פצצות משהטילה ארה"ב בשנת לחימה באפגניסטן. הסבר אחד הוא הצורך ההכרחי להסיר איומים מכוחות שנכנסים קרקעית, אבל זהו הסבר חלקי בלבד להיקף ההפצצות ועדיהן.

החשד הקיים הוא שהצבא פועל לפי אותה דוקטרינה שבה השתמש במבצעים קודמים: "הדאחיה", שגובשה סביב מלחמת לבנון השנייה ועיקרה: תקיפה לא פרופורציונלית גם של מבנים ושל תשתיות אזרחיות. אם זו הדוקטרינה, הרי ההפצצות המסיביות על עזה בשבועות האחרונים כוונתן גם לפגיעה ברכוש ובתשתיות של אזרחים חפים מפשע.

הפצצות הכבדות במלחמת לבנון השנייה לא חיסלו את חיזבאללה ולא נטרלו את יכולתו הצבאית, ולא היו אמורות לעשות זאת. הן נועדו ליצור הרתעה. מאז, חיזבאללה התעצם, וכיום שוב מבצע ירי יומיומי לעבר תושבי הצפון. גם שם יצרנו הרס נרחב של תשתיות אזרחיות עבור שקט זמני ועבורו בלבד.

ישראל אימצה את הדוקטרינה גם ב"צוק איתן". תושבי עזה חזרו לשכונות שנמחקו. עיתונאים וחיילים ששירתו שם תיארו את ההרס הנרחב ואדיר הממדים. פוליטיקאים, אנשי מערכת הביטחון ופרשנים התהדרו באפקט "צריבת התודעה". אך השבועות האחרונים הוכיחו שוב שבפועל הביאה לנו תפיסה זו אפס ביטחון.

חשוב להפנים: דוקטרינה זו היא דוקטרינה של סבבים. מטרתה אינה הכרעה, אלא הרתעה - לדחות את הסבב הבא, שיבוא בהכרח. נראה שממשלת ישראל בוחרת לעשות כיום ובעוצמה גבוהה יותר את מה שבחרה לעשות בסבבים קודמים וכשלה. אפילו דובר צה"ל הסביר כי "הדגש הוא בנזק ולא בדיוק". זו גם דוקטרינה לא מוסרית, משום שהיא מנסה להשיג "צריבת תודעה" באמצעות הרס אזרחי נרחב.

נדב וימן, מנהל בכיר בשוברים שתיקה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

איך כתוב ב"הארץ"? חייבים להתפכח

"הממשלה הכי ימנית אי פעם, הביאה לאסון הכי גדול אי פעם, ולכן השמאל חייב להתפכח. לא הבנתי כלום".

ציץ של ג'ון בראון, 16.11

שרת ההסברה לשעבר מסבירה למה לא ביבי

"השרה לשעבר וחברת הכנסת מהליכוד גלית דיסטל אטבריאן אמרה כי ראש הממשלה בנימין נתניהו 'הוא לא המלאך שפעם הערכת', וכי יש לה 'כעס עצום כלפיו, זעם ששורף אותי מבפנים. הימים של הממשלה הזאת ספורים, זה ברור לחלוטין. את לא יודעת כמה הוא שבר אותי, ואני סותמת את הפה במאמץ עליון כרגע כי ישראל נמצאת בסכנה של ממש'".

"ישראל היום", 16.11

אלפי הרוגי ההפצצות לא מעסיקים את צה"ל

"דובר צה"ל: אנו לא עוסקים במספרי ההרוגים הפלסטינים בעזה. סוגיית הנפגעים ברצועה עומדת בלב הסיקור התקשורתי הבינלאומי, הנשען על נתוני חמאס, אולם בדובר צה"ל טוענים כי הסוגייה אינה מעסיקה אותם".

אלעד מן, "העין השביעית", 1.11

הרשות להגנת רווחי העסקים

"הרשות להגנת הצרכן הודיעה ביום שלאחר פרוץ המלחמה שלא תאכף את חובת סימון מחירים בגלל עומס ביקושים בחנויות, מהלך תמוה במיוחד שכן הוא מקשה על הציבור להשוות מחירים. כמעט בכל מדינה בארה"ב יש חוק נגד הפקעת מחירים במצבי אסון לאומי. בישראל היה חוק כזה בזמן קום המדינה, אבל הוא בוטל בשנות ה-70, והחוק החדש שיזמה רשות הגנת הצרכן רך מאוד. אם לא אוכפים סימון מחירים, בוודאי שנדרשת אכיפה מחמירה יותר נגד הפקעת מחירים - אך למרות זאת, היוזמה ספגה ביקורת מחוגי הימין הכלכלי. ציץ בטוויטר שהגדיר את החוק כסוג של "פיקוח מחירים" זכה לשיתוף מאחד, מאיר רובין, מנכ"ל פורום קהלת. כן, פורום קהלת לא הלך לשום מקום".

עידו באום, "דה מרקר", 11.11

רק פורום קהלת חסר: הון, שלטון וציונות דתית

"בשבועות האחרונים נערכים דיונים קדחתניים במשרד האוצר. מלחמת השבעה באוקטובר שינתה לגמרי את מפת הצרכים, ואנשי האוצר, ובראשם השר בצלאל סמוטריץ', מעצבים מחדש את סדר העדיפויות הכלכלי של מדינת ישראל. אלא שלצד אנשי המקצוע מסתבר שמשתתף באותם דיונים חשובים גם גורם עסקי: היועץ הפוליטי אבי לרנר. לרנר משתתף קבוע בדיונים גורליים עם שר האוצר ואנשיו, בניגוד לנהלים. לרנר, מבעלי קבוצת הפרסום 'גל אורן לרנר', מייצג במקביל שורת לקוחות פרטיים. לפי ההערכות לרנר מייצג בין היתר רשויות מקומיות ובעלי עסקים, ומעניק שירותי פרסום ויח"צ למגזר הדתי לאומי".

חומר אביטל, "שקוף", 14.11

מחילופי שבויים לסיום הלחימה בעזה

ולטבח בעזה. לא נשתוק ולא נשקוט עד שכל השבויים יחזרו הביתה בשלום".

אברהם בורג הוסיף: "הכל מסובך ומעורבב, זיכרונות של שואה ונכבה חזרו להווייה והפכו את המציאות להרבה יותר מורכבת. לפשעי החמאס נגד האנושות אין שום הצדקה ולא תהיה לעולם מחילה. הפוגרומים של המתנחלים בעידודם של שרים בכירים הם פשעים נגד השלום. מותר וחובה למדינה להגן על אזרחיה. אסור לשום מדינה להפוך את ההגנה להילולת הרג חסר הבחנה".

מעוז ינון, שהוריו נרצחו ב-7 באוקטובר בנתיב העשרה, ציין: "כשאתה הולך במדבר וחם לך ואתה הולך להתמוטט, אתה צועק למים. זה הזמן הכי נכון לצעוק לשלום ולשוויון. זה הזמן הנכון להפגין למען שלום ושוויון ולמען עצירת המלחמה. אין זמן יותר נכון מעכשיו". לדבריו, "יש להחזיר את החטופים תמורת כל האסירים הפלסטינים; לעצור את המלחמה המשרתת את ממשלת הזדון ואת ארגון חמאס הטורריסטי; להפיל את נתניהו מהר ככל האפשר; והמשימה הקשה מכולן - לייצר תקווה ושוויון, לסולידריות, לצדק ולביטחון לשני העמים".

מלחמה במלחמה

לדברי ח"כ עטאונה, "בין הנהר לים חיים 14 מיליון יהודים וערבים, אין להם דרך אחרת חוץ מדרך השלום. מכאן אנו קוראים לעסקת החלפת שבויים 'כולם תמורת כולם'". פעילת לוחמים לשלום, אילה שלו, מנהלת טקס יום הזיכרון הישראלי-פלסטיני, הדגישה: "מלחמה זו לא מביאה פתרון, כי לסכסוך הזה אין פתרון צבאי. אין היא שונה במהותה מהסככים הקודמים. אנחנו צריכים להבין שמולדת זו, בין הים לירדן, היא מולדת משותפת לשני העמים, ואף לא אחד לא מתכוון לקום ולעזוב".

מנחת העצרת, עו"ד נועה לוי, הקשתה: "מהי הסתה? איך זה שאנשים שקוראים להשמדה של אזור שלם אינם נחשבים מסיתים, ואילו מי שקוראים לשלום ולשותפות מואשמים בהסתה ובהתססה?". חבר מועצת עיריית ת"א-יפו, אמיר בדראן, הוסיף: "ניסו למנוע מאיתנו לקיים את ההפגנה הזאת. אז עתרנו לבג"ץ וניצחנו. ככה נעשה שוב, ושוב, ושוב, כמה פעמים שנדרש".

אחרון הדוברים היה יו"ר ועדת המעקב מוחמד ברכה, שנעצר בשבוע שעבר משום שתכנן לקיים משמרת מחאה למען השלום בנצרת: "הפגנה זו היא סימן דרך במלחמה נגד המלחמה. ההפגנה הזאת היא סדק רציני במדיניות ההשתקה, שדואגת לא להראות מה נעשה בשמם של הישראלים בעזה". עוד הדגיש: "מ-1948 ועד תחילת אוקטובר 2023, יותר מ-100 אלף פלסטינים נהרגו בסכסוך הדמים. זה לא מצדיק פגיעה ולו בילד ישראלי אחד. גם 1,400 הרוגים במתקפה הנפשעת של החמאס לא מצדיקים פגיעה בילד פלסטיני אחד".

המשטרה נערכה להפגנה בכוחות מתוגברים ובהם משמר הגבול, יחידת פרשים וזינאנה. מתחם ההפגנה גודר. השוטרים בדקו את ציוד המפגינים לפני שנכנסו והחרימו כרזות כמו "לא לאפרטהייד" ו"בעזה זקוקים למזון ולא לפצצות". בתום ההפגנה תקפו אנשי ימין קיצוני את ברכה ואת לוי. הם חסמו את דרכם וניסו לפגוע בהם. אך השניים יצאו ללא פגע בעקבות התערבות שוטרים. מותקפים אחרים לא זכו בהגנת השוטרים.

שמואל אורניץ

מפגינים במוצ"ש בגן צ'רלס קלור בתל-אביב (צילום: זו הדרך)

"ההסכם להחלפת שבויים שאושר, למגינת ליבם של הכהניסטים שרוצים עוד דם, חייב להיות ההתחלה של סיום המלחמה. יש להמשיך בעסקאות עד לשחרור כלל החטופים, השבויים והאסירים ולעבר הפסקת אש מתמשכת", מסרה חד"ש ביום שלישי (21.11). עוד הדגישו: "סוף המלחמה חייב להיות מלווה בהפלת ממשלת הפשיזם ובתהליך מדיני אמיתי מול ההנהגה הפלסטינית בחסות הקהילה הבינלאומית".

החלפת שבויים ("כולם תמורת כולם"), סיום הלחימה ופתרון מדיני עמדו במרכז ההפגנה שערכה חד"ש במוצ"ש (18.11) בגן צ'רלס קלור בתל-אביב בהשתתפות מאות יהודים וערבים. המשטרה הטילה על מארגניה הגבלות חמורות.

המחאה, הראשונה מסוגה מאז 7 באוקטובר, התאפשרה לאחר שהוגשה עתירה לבג"ץ, שבעקבותיה נאלצה המשטרה לחזור בה מסירובה לאשר את ההפגנה. האגודה לזכויות האזרח הגישה את העתירה בשם ראשי סניפי חד"ש בתל אביב וביפו. העותרים דרשו לאפשר לקיים הפגנה במרכז העיר בקריאה להפסקת אש, לשחרור החטופים ולקידום השלום. שני העותרים, עורכי הדין אמיר בדראן, מועמד הרשימה "כולנו העיר" לראשות העיר, ונועה לוי הינחו את האירוע. בהפגנה השתתפו בין היתר מזכ"ל מק"י עאדל עאמר; יו"ר הכנסת לשעבר אברהם (אברום) בורג; חברי הכנסת עאידה תומא-סלימאן ויוסף עטאונה (חד"ש); יו"ר חד"ש וח"כ לשעבר עיסאם מח'ול; יו"ר ועדת המעקב העליונה וח"כ לשעבר מוחמד ברכה; חבר הכנסת לשעבר סמי אבו-שחאדה (יו"ר בל"ד); וחברת הכנסת לשעבר תמר גוז'נסקי (חד"ש).

לא ישתיקו אותנו

ח"כ תומא-סלימאן פתחה את העצרת באומרה: "לא ישתיקו אותנו. לא נותנים לקול אנושי נגד המלחמה להישמע. אז הנה אנחנו אומרים: אנחנו נגד המלחמה. מהיום הראשון אמרנו שאנחנו מתנגדים לזוועות ולפשעים שבוצעו נגד אזרחים. וכאשר אזרחים בעזה מתים מהפצצות - אנחנו נגנה את הפשעים הללו גם כן. אתם לא תוכלו לנצח עם: גם בעזה יש עם, וגם בעזה יש אזרחים וילדים". דנה מילס, לשעבר מנכ"לית שלום עכשיו, קראה בדבריה: "די למלחמה, די לרצח

בין יעדי ההפצצות, בתי ספר ומחנות פליטים

14 אלף הרוגים מתקיפות צה"ל ברצועה

סימנים של פגיעות פגזים ונשק קל. משלחת הארגון דיווחה על קבר אחים גדול שנכרה במקום ובו יותר מ-80 גופות.

מרכז אדוה: נשים נפגעות יותר בתעסוקתן בעת המלחמה

"בעתות חירום נשים פגיעות יותר בתעסוקתן. כך היה בתקופת הקורונה, אז נשים היו חשופות יותר להוצאה לחל"ת וכן לפיטורים, וכך גם בימים אלה" - מסבירה חוקרת מרכז אדוה, נוגה דגן-בוזגלו, במחקר שפורסם השבוע (19.11). לדבריה, הסיבה לפגיעות נעוצה "בחלוקת העבודה המגדרית בבית, שמתחזקת נוכח שיבושים במסגרות החינוך, ובמיוחד בזמן מלחמה, כאשר גברים רבים מגויסים לשירות מילואים". לפי נתוני האבטלה שפרסם שירות התעסוקה, בחודש אוקטובר נוספו יותר מ-42 אלף דורשי עבודה חדשים במסגרת חופשה ללא תשלום (חל"ת), 59% מהם נשים. "נראה שהשלכותיה של המלחמה על שוק העבודה היו ויהיו קשות יותר לגבי נשים מאשר לגבי גברים. עיון במשלחי היד בהם הוצאו הכי הרבה עובדים לחל"ת מסביר זאת. מדובר בעיקר במקצועות בהם מרבית המועסקים הן נשים. למשל, מוכרים בחנויות ונותני שירות (53% נשים), מטפלים סיעודיים וסייעים בתחום שירותי הבריאות (87%) ועוד".

עם משלחי היד בהם קיים סיכוי גבוה יותר לצאת לחל"ת בעתיד הקרוב נמנים מקצועות בעלי רוב נשי בתחום השירותים האישיים: קוסמטיקאיות מספרות ומכוני יופי, וכן עובדי מכירות ופקידי שירות לקוחות.

לדברי דגן בוזגלו, היציאה לחל"ת כרוכה במחיר כלכלי: שיעור דמי האבטלה להם זכאים צעירים עד גיל 28, שהם קבוצה גדולה מבין המוצאים לחל"ת, נע בין 30% מהשכר לבעלי שכר גבוה, כ-40-50 אחוז לבעלי שכר בינוני ועד 60% לבעלי שכר נמוך. מעל גיל 28, דמי האבטלה נעים בין 70-80 אחוז לבעלי שכר נמוך, כ-60% לבעלי שכר ממוצע וכ-40% לבעלי שכר גבוה. "יתרה מכך, נשים הן רוב בקרב העובדים השעתיים, ובמקצועות הטיפול במיוחד, וככאלה הן חשופות יותר לפגיעה בשעות העבודה ובהתאם בשכר, וכך זכויותיהן, אם יוצאו לחל"ת, נפגעות אף יותר".

"העובדים מאבדים את זכויותיהם הסוציאליות בתקופה החל"ת - הפרשות לפנסיה, ימי חופשה ומחלה ודמי הבראה", הוסיפה. כמו כן, מתווה הפיצויים במשק אינו חל על הורים לילדים עד גיל 14 ולילדים בעלי צרכים מיוחדים שנעדרו מעבודתם בשל סגירת מוסדות חינוך או פעילות חלקית שלהם, וזאת על פי הנחיות פיקוד העורף. בחלק מהיישובים לא מתקיימים לימודים בכיתות עד היום. בהיותן של נשים המטפלות העיקריות בילדים ובממוצע בעלות השכר הנמוך יותר, נשים יותר מגברים נשארו עם הילדים בבית.

"הבעיה חמורה במיוחד במגזר הפרטי - בענפים שהכנסותיהם נפגעו בעקבות המצב המלחמתי. במקרים אלה המעסיק אינו יכול לשאת בהוצאות השכר והנטל נופל על ההורים שעושים שימוש בימי החופשה שנותרו להם. והיה ומיצו את זכאותם - הם נעדרים על חשבונם מהעבודה. במצב זה הורים חשופים יותר לצמצום משרה או לפיטורים", הדגישה החוקרת.

מספר ההרוגים ברצועה מתחילת המלחמה עלה ל-14,128. לפי משרד ההסברה שבשליטת החמאס בעזה, 5,840 מההרוגים הם קטינים ו-3,920 הן נשים, כשבסך הכל קטינים ונשים מהווים 69% מההרוגים. עוד נמסר כי מספר הנעדרים גדול מ-6,800 אנשים, בהם כ-4,500 קטינים ונשים.

הם הוסיפו כי 205 מההרוגים הם אנשי צוות רפואי, 22 הם אנשי צוותי חילוץ וכבאות ו-62 הם עיתונאים. מספר הפצועים מתחילת המלחמה גדול מ-33 אלף. 26 בתי חולים ו-55 מרפאות יצאו מכלל שימוש בגלל תקיפות צה"ל ברצועה, הוסיפו במשרד, וכן 55 כלי רכב של שירותי ההצלה.

כמו כן, האו"ם דיווח ביום ראשון (19.11) על עשרות הרוגים כתוצאה מתקיפות צה"ל על שלושה בתי ספר בצפון רצועת עזה. על פי העדויות נרשמו תקיפות בבית ספר אל-פאחורי במחנה הפליטים ג'באליה, בבית הספר תל א-זעתר בבית לאהיא ובבית הספר א-זיתון בפרברי העיר עזה. שלושת בתי הספר הוקמו בידי אונר"א ומאות משפחות עקורים מההפצצות מצאו בהם מקלט מאז החלה המלחמה.

מזכ"ל אונר"א, פיליפ לזריני, מסר שקיבל צילומים מחרידים של ההרוגים והפצועים בבית הספר אל-פאחורי. "אסור שהתקיפות הללו יהפכו דבר שבשגרה. הן מוכרחות להיפסק", אמר לזריני. לדבריו, "לא ניתן להמתין עוד להפסקת האש ההומניטרית".

ארגון "רופאים ללא גבולות" הודיע כי שיירה של הארגון הבינלאומי שפניתה מטופלים ועובדים ממבנה ליד בית החולים שיפא הותקפה, אך לא צוין התוקף.

לפי "רופאים ללא גבולות", בשלב מסוים נשמעו ריאות בקרבת מקום והשיירה שבה על עקבותיה מחשש כי המפונים ייפגעו מהאש. בארגון קראו לאפשר את פינוי מידי של אנשיו ושל אלפי תושבים בעזה; וכן להחיל הפסקת אש מיידית כדי לאפשר פינוי בבטחה של אזרחים הלכודים באזורי הלחימה.

ארגון הבריאות העולמי הודיע בשבת (18.11), כי אנשיו מצאו בביקור בשיפא כי במקום נותרו 25 אנשי צוות ו-291 מטופלים. נעשות פעולות לתיאום העברתם לבית החולים נאסר ולבית החולים האירופי ברצועה. אולם "מוסדות אלה פועלים כבר עכשיו מעבר לתפוסה המרבית שלהם, והעברת מטופלים נוספים רק תחמיר את המצב". עוד נמסר, כי המצב בתוך בית החולים שיפא קשה מאוד וכי במתחם עצמו ניכרים

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

ראיון עם פרופ' משה צוקרמן, מומחה להיסטוריה גרמנית

השימוש בזכר השואה מלבין את פשעי הממשלה

גם חלק מחבריה של ישראל בעולם מאשימים אותה - וביתר שאת מאז תחילת המתקפה בעזה - בביצוע ג'נוסייד נגד הפלסטינים...

כפי שהבנתם מתשובתי באשר להשוואה שעושים בארץ לשואה, אני זהיר מאוד בשימוש בקטיגוריות מקיפות כאלה. ישראל מקיימת משטר כיבוש ברברי ואכזרי כבר עשרות שנים. היא אפרטהיידסטית בהתכוונותה ואינה כוחלת בפרקטיקות של טיהור אתני. רעיון הטרנספר אינו זר לחלק מהפוליטיקאים הישראליים, והרטוריקה הפאשיסטית-גזענית שגורה בפה של חברי כנסת לא-מעטים מהימין (בייחוד בקואליציה הנוכחית). אבל ישראל אינה מקיימת השמדה שיטתית של העם הפלסטיני, לפחות לא ברמה כמותית כזאת שאפשר לדבר על ג'נוסייד. ואין גם צורך בדיבור כזה, מה שישאל מעוללת לפלסטינים חמור ומזווע דיו. לא צריך להעצים את גינויה באמצעות שימוש בקטיגוריות שאני מעדיף לשמור אותן לאפיון תופעות היסטוריות אחרות.

האם נשמעים בברלין גם קולות ביקורתיים? עד כמה הם משמעותיים? כיצד מגיבים בגרמניה לשימוש שעושה ממשלת ישראל בשואה?

הניסיונות להשמיע בגרמניה קולות ביקורתיים מוחנקים, ככלל, בידי פוליטיקאים והתקשורת הממוסדת. קולות כאלה מתויגים ישר כ"אנטישמיים", תיוג שהוא אפקטיבי ביותר בגרמניה. אני לא מהסס לומר שההאשמה באנטישמיות היא כיום החמורה ביותר בספירה הציבורית של גרמניה. לכן הקולות הביקורתיים שמושמעים בגרמניה (גם מפי יהודים) לא זו בלבד שאינם רבים, הם גם מהוססים. השימוש שעושה ממשלת ישראל בשואה נופל בגרמניה על אוזניים קשובות ביותר. ככלות הכול, זו גם המטריצה האידיאולוגית של המחויבות של גרמניה כלפי ישראל. כאשר הצהירה אנגלה מרקל בכנסת בשנת 2008 שהביטחון של ישראל הוא חלק מה-*raison d'être* של המדינה הגרמנית, היא לא אמרה משהו שאינו מתקבל על דעתם של גרמנים רבים. זכר השואה מהווה בהחלט חלק חשוב מהתפיסה הפוליטית העצמית של רוב האינטלקטואלים הגרמנים שנולדו אחרי מלחמת העולם השנייה. בשנים האחרונות עבר עניין זה פטישיזציה ולכן השימוש האינסטרומנטלי בזכר השואה, גם כאמצעי פוליטי, רווח שם כפי שהוא רווח בישראל.

האם "התפכחת"?

לא היה לי ממה להתפכח. מעולם לא סברתי שחמאס היא תנועת התנגדות עם התכוונות אמנציפטורית של ממש. אני מרקסיסט, התקוות שלי לשחרור האדם ולחירותו מעולם לא נשענו על תנועות דתיות פונדמנטליסטיות, לא אצלנו ולא אצל אחרים. גם לא הייתה לי אשליה לגבי הפוליטיקה הישראלית: ישראל הממסדית לא רצתה שלום במשך עשורים ארוכים ותמשיך לא לרצות בו. גם ברגעים המרשימים ביותר בהפגנות נגד ההפיכה המשטרית במהלך השנה האחרונה, לא העלו את המאבק נגד הכיבוש לדרגת מטרה מועדפת של המפגינים, למרות שקיים קשר הדוק בין השניים. אגב, גם לא ב-2011, בהפגנות (של מעמד הביניים) נגד המצב הכלכלי, וגם לא ב-2020 בעת ההפגנות נגד נתיניהו. חוץ מזה – הרי לא הייתם מזמינים אותי לראיון זה אם הייתי "מתפכח".

אסף טלגם

"השימוש המניפולטיבי בקטיגורית השואה משתיק כל טיעון-נגדי של היריבים הפוליטיים" - כך אמר השבוע ל'זו הדרך' הסוציולוג פרופ' משה צוקרמן. בשיחה עמו, מנתח צוקרמן את השימוש בשואה בשיח המלחמה בישראל ובגרמניה.

"אני סבור שאפשר להעריך כבר עתה את מצבה של החברה הישראלית. הזמן שחלף מאז האסון קצר מדי כדי לעשות זאת. מה שברור הוא שלעת עתה, כשהמלחמה עדיין מתנהלת, רבים מהקולות הביקורתיים שעוד יישמעו בעתיד (יש לקוות), לא נשמעים עדיין בעוצמה הנדרשת. מצד אחד, רבים עדיין שרויים בהלם ממה שעולה מתיפקודם הכושל של הצבא, המודיעין והדרג הפוליטי ב-7 באוקטובר. והכישלון הוא אכן חמור. מצד אחר, התחושה הרווחת בקרב הציבור וגם בתקשורת היא כי "זה לא הזמן" לצאת בביקורת. הדפוס המוכר של "שקט, יורים" שולט בשיח". עוד הוסיף כי מדברים רבות על התגייסות "החברה האזרחית" כדי לספק את מה שהממשלה הכושלת אינה מספקת. "אבל אני בטוח שפאטוס-החירום הזה (שיש לשבחו) ימשך גם אחרי המלחמה. ישראל היא חברה מפוצלת ומסוכסכת. אני מאמין שתהפוך בעקבות המלחמה חברה מאוחדת. מה שמשתכפל כרגע במלוא עוזו הוא הדפוס הישן והמוכר של שיח השטנה כלפי הפלסטינים (והערבים באופן כללי), דפוס שזוכה בעת הזו לחיזוק מיניסטרטואלי משמעותי מצד הפאשיסטים שבממשלה. ההתפתחויות בגדה המערבית מדאיגות מאוד".

מאז 7.10 מרבים נתיניהו וחברי ממשלתו לעשות שימוש בדימויים הלקוחים מהשואה. מה דעתך על כך? האם יש יסוד להשוואה?

השימוש בדימויי השואה ובאינסטרומנטליזציה של זכרה לעניינים שאין להם ולא כלום עם השואה אינו חדש בישראל. השואה היא ללא ספק המטריצה הפסיכו-קולקטיבית של החברה היהודית בישראל. בד בבד זכרה הוא גם האמצעי השכיח ביותר לשימושים מניפולטיביים. אירועי 7 באוקטובר היו כה מזוועים, עד כי עוררו בקרב אנשים מסוימים אסוציאציות של הגרוע-מכול. אולם ההשוואה לשואה מופרכת בעיניי. מהותה של השואה לא הייתה הברבריות הפרטיקולרית ומעשי הזוועה שנעשו ביחידים. השואה הייתה רצח-עם שבוצע באורח תעשייתי, נוהל באופן בירוקרטי ובהקפדה אדמיניסטרטיבית מתוך אידיאולוגיה של הפשטת הקורבנות מהאנדרוידואליות שלהם. ואין מה לעשות – הכמות קובעת כאן: רצח-עם מתחולל בסדרי גודל שחורגים בהרבה מפגרום מקומי, מזווע ככל שיהא.

מה הסיבה שנתניהו עושה שוב ושוב שימוש בשואה, גם בהקשרים אחרים, כגון איראן וחזבאללה?

הסיבה לכך היא אינסטרומנטלית מעיקרה. היא אינה נובעת מאיזה מימד אתי (או אפילו רגשי) בזכר השואה של האיש הזה. השימוש בזכר השואה נועד להלבין את כל התועבה האידיאולוגית שלו ולהקנות לגיטימציה לכל מעשי הנבלה שנעשים מטעם ישראל בתוקפנות איומה תוך כדי התקרבות שאינה יודעת שובע. השימוש המניפולטיבי בקטיגורית השואה משתיק כל טיעון-נגדי של היריבים הפוליטיים, שלא לדבר על שיח ענייני מקיף איתם. בגרמניה, המתנגדים לשימוש בשואה כארגומנט בכל דיון או ויכוח פוליטי קוראים לזה "נבוט-אשוויץ" (Auschwitzkeule).

הכשרת פעילים חברתיים של משמר השותפות (צילום: המשמר לשותפות יהודית-ערבית בתל-אביב יפו)

יהודים וערבים ביפו מגבשים אלטרנטיבה

הסיוע טיפלו עד היום, באמצעות מתנדבים, בכמאה חמישים פניות.

המשמר הרחיב את פעילותו לתחומים נוספים אשר מטרתם לקדם את הסולידריות והשותפות בעיר. אנו מקיימים אירועים קהילתיים ביפו, לפחות אחת לשבוע, עבור ילדים, יהודים וערבים. הפעילות כולה היא של מתנדבות ומתנדבים והיא מתקיימת בחינם.

מתנדבי המשמר עובדים במקביל על הפצת המסרים שלנו ברשתות החברתיות, שהפכו להיות רעילות ואלימות במיוחד בזמן המלחמה. הקמנו מערך מתנדבים הפועל ברשתות החברתיות לקידום משמר השותפות ומפיץ מסרים של אחווה ושלום במרחב הדיגיטלי. צוות אחר מקיים אירועי קהילה וסדנאות עבור פעילים הרוצים ללמוד על העבודה באמצעות רשתות חברתיות.

המשמר הקים בשבועות הראשונים למלחמה מערך איסוף תרומות עבור הכפרים הלא מוכרים כנגב ועבור משפחות שפוננו מעוטף עזה. יחד, יהודים וערבים, ארזנו וחילקנו יותר מ-200 ארגזים של מזון וציוד היגייני. כיום, המשמר בשיתוף ארגוני סיוע נוספים ביפו, נמצא בעיצומו של גיוס תרומות עבור סלי מזון למשפחות ביפו ובתל אביב שנפגעו כלכלית מהמלחמה. רובן סובלות מצוקה קשה.

על מנת להיות קשובים לצרכי התושבים, ערך המשמר, בשיתוף סוקרת מקצועית שהתנדבה למשימה, סקר צרכים ועמדות של תושבי יפו היהודים והערבים. הסקר מופץ באמצעות קישור אינטרנטי ובאמצעות מתנדבים ומתנדבות שמסורבים ביפו ומראיינים אנשים.

כל מי שמתגורר בתל אביב וביפו יודע שהיום המצב ברחובות העיר בטוח לעומת אירועי מאי 2021, ומקרי אלימות הם נדירים. לפעילות המשותפת שלנו יש חלק גדול בהצלחה זו. זו הוכחה נוספת לכך ששותפות יהודית-ערבית חשובה, במיוחד בימים אלו, עבור הביטחון והחיים של כולנו.

בנימה אישית, המשמר לשותפות יהודית-ערבית הוא הדבר היחיד שמעורר בי תקווה בימים אלה. המפגש האנושי, ההירתמות של כל כך הרבה מתנדבים ומתנדבות שמסורבים להיגרר אחר הפרובוקציות של נבחרי הציבור, היכולת לעזור לכל כך הרבה אנשים, ובעיקר העובדה שאנו מייצרות אלטרנטיבה - מרגשים אותי כל יום מחדש ומאפשרים לי להאמין שאוכל להמשיך לחיות בעיר שלי.

כעת, התפקיד הכי חשוב הוא לטפח תקווה ולהדליק עוד ועוד נרות של שותפות אל מול החושך העוטף את כולנו.

רונה תלם

מיד בפרוץ המלחמה בשבת השחורה של 7 באוקטובר, נעזר בקרב הציבור הערבי והיהודי בערים המעורבות חשש מהסלמה ומחזרה לאירועי מאי 2021. הוועדה העממית ביפו, המורכבת ממנהיגי הציבור הערבי, התכנסה כבר באותו יום לגבש תוכנית פעולה שתמנע אלימות ביפו-תל אביב. הוועדה החליטה להתכונן לתרחיש בו העירייה, המשטרה וגופי המדינה לא יטפלו באירוע כראוי וברגישות הנדרשת.

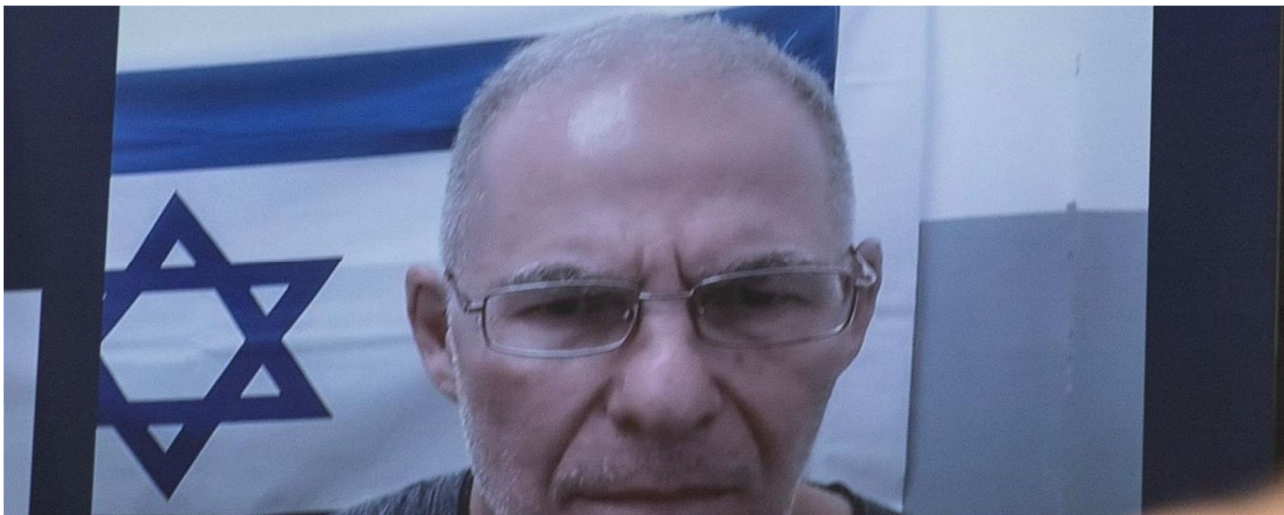
אחת ההחלטות החשובות והאמיצות בפגישה זו הייתה ההחלטה להקים את המשמר לשותפות יהודית-ערבית בתל אביב יפו. עו"ד אמיר בדראן ממקימי המשמר, חבר הוועדה העממית ומועמד לראשות העירייה מטעם הרשימה "כולנו העיר", צייץ: "המשמר להגנה על החיים המשותפים יפעל להבטיח את ביטחון התושבים, ויילחם למען עיר שיש בה מקום לכולנו - ערבים ויהודים".

אל הנהגת המשמר לשותפות הצטרפו פעילים יהודים וערבים ממסגרות שונות, ואני ביניהם. ב-8 באוקטובר עשינו זום השקה פתוח לציבור למשמר השותפות, אליו הצטרפו כ-550 תושבי יפו ותל-אביב. היה ברור לכולנו שדווקא ברגע הקשה הזה הציבור בעיר צמא לשותפות, והבנו שיש לנו הזדמנות להקים מערך משמעותי שיסייע לאנשים רבים, יקיים פעולות סולידריות בין יהודים וערבים, ויהיה דוגמה ומודל לחיים משותפים בעיר מעורבת. עם הרוח הגבית שקיבלנו ממפגש באמצעות הזום, התחלנו לפעול ופתחנו קבוצת וואטסאפ למשמר השותפות.

יותר מ-4 אלף נענו לקריאה

כיום, יש למשמר ארבע קבוצות וואטסאפ, שבכולן יחד כ-4,000 חברים וחברות. המשמר לשותפות כולל צוותים שונים בהם מתנדבים כאלף פעילים. המטרה המרכזית, שלשמה הוקם המשמר, היא הגנה מפני אירועים אלימים דוגמת האירועים שקרו במאי 2021. לכן, המשמר מפעיל מיוזמתו קו חם זמין כל השבוע, 24 שעות ביממה, לפניות מהציבור. את הקו מאיישות במשמרות מתנדבות שמקבלות את הפניות ומפנות אותן לצוותי הסיוע הרלוונטיים של המשמר.

בין הצוותים הללו ישנו צוות לסיוע כללי המטפל בבקשות לסיוע בתחומים כמו: מזון, ציוד, עזרה טכנולוגית, מציאת עבודה, דירה, טיפול נפשי, ועוד. צוות נוסף הוא צוות נוכחות מגינה. מטרת הצוות היא למנוע ולדווח על אירועי אלימות. הצוות מורכב ממתנדבים שעברו הכשרה מיוחדת. בנוסף, ישנו צוות סיוע משפטי המורכב מעורכי דין המספקים סיוע משפטי לכל מי שפונה לקו בבקשה לסיוע מסוג זה, בעיקר סביב רדיפת ערבים במקומות עבודה וברשת. הקו החם וצוותי

ד"ר מאיר ברוכין בעת דיון (בוידאו) בבקשת המשטרה להארכת מעצרו בבית המשפט השלום בירושלים (צילום מסך)

עדוּתו של המורה ד"ר מאיר ברוכין

כן הפכתי עציר ביטחוני יהודי

יסודיים, ישנם שלושה מסלולים בהם ניתן לפטר מורה עם קביעות באמצע שנת הלימודים: קיצוצים (ירידה דרסטית במספר התלמידים); אי התאמה מקצועית; סיבות משמעת (במקרה כזה נדרשת העמדה לדין בבית הדין של עובדי הרשויות המקומיות). כל המקרים הללו לא התקיימו בסיפור שלי.

עיריית ראשון לציון הציעה לי לבסוף לפרוש ולקבל פיצויים. חתמתי על ההסכם בדצמבר 2019, אבל, העירייה לא חתמה עליו. חודש לאחר מכן, התקשרו אלי מארגון המורים לשאול מה קורה איתי. אמרתי להם שאני ממשיך לעבוד כרגיל והם דרשו ממני לעזוב מיד את העבודה. אמרתי להם שהעירייה לא חתמה על ההסכם הפיצויים, ועל כך השיבו לי שזה רק עניין פרוצדורלי. למחרת נפרדתי מהכיתות שלימדתי ועזבתי. בתקופה זו נכנסה התקשורת לתמונה והתפרסמו כתבות שכללו דברים מופרכים למדי לגבי.

מורה בחינוך המיוחד

ביוני 2020, זימנה אותי מנהלת המחלקה לחינוך העל-יסודי בפתח תקווה לשיחה. במהלכה אמרה לי שהם מעדיפים שאני אעזוב. אמרתי לה שאין לי אלטרנטיבה ושהם לא יכולים למנוע ממני לחזור לעבודה שלי. כדי להקשות עלי, הם לא נתנו לי לחזור לתיכון שממנו יצאתי לחל"ת, אלא פיצלו את המשרה שלי בין שני בתי ספר בעיר. שבועיים לפני תחילת שנת הלימודים קיבלתי על עצמי לנהל פרויקט כלשהו. התקשרתי למנהלת המחלקה בפ"ת ואמרתי לה שהנסיבות שלי השתנו, וכי אם הם רוצים להיפטר ממני - אז זה הזמן. היא החליטה שהיא מורידה אותי מתיכון אחד, ובתיכון השני משאירה לי רק כיתה אחת של תלמידי החינוך המיוחד. אמרתי לה שאין לי שום הכשרה ללמד את ילדי החינוך המיוחד, אבל היא התעקשה והסכמתי.

עשיתי שיעורי בית. למדתי על חינוך מיוחד ועל דרכי הוראה מותאמות. התחילה שנת הלימודים והתלמידים מאוד

שמי מאיר ברוכין. אני מורה ולפני ארבע שנים פוטרתי מבית ספר בראשון לציון. לימדתי בתקופה ההיא במקביל בראשון לציון ובפתח תקווה, אבל בשנה ההיא הייתי בחל"ת מבית ספר בפתח תקווה. הייתה לי קביעות בשני בתי הספר. יש לי עמוד פייסבוק פעיל מאוד. אני מעלה בו פוסטים רבים הקשורים לפלסטינים במטרה להעניק להם שמות ולספר את סיפורם. מבחינת רוב האזרחים היהודים, הפלסטינים הנהרגים הם מופשטים: אין להם שם, פנים, חלומות, תקווה. אני רוצה להאניש אותם פלסטינים כדי שהישראלים יכירו אותם.

באוקטובר 2019 הפציץ מטוס של חיל אויר צריף בעזה וחסל את כל משפחת אל-סווארקה, לרבות חמישה ילדים בגיל שנתיים עד 13. לאב המשפחה לא היה כל קשר לטרור. כמה חודשים אחרי ההפצצה פרסם יניב קובוביץ' ב"הארץ", כי הצריף הזה בכלל הוצא מבנק המטרות של צה"ל.

כתבתי על כך פוסט, ובין היתר כתבתי שהטייס ידע שישנה היתכנות לתוצאה זו, והוא בחר להיות רוצח. בתקשורת הפכו את האמירה, ויצא כאילו אמרתי שכל החיילים או כל הטייסים רוצחים. פוסט נוסף שכתבתי פורסם בתקופה של צעדות השיבה. באותה תקופה ירה הצבא למוות ביותר מ-200 עזתיים לא חמושים ופצע יותר מ-37 אלף. פרסמתי פוסט נוסף ובו קראתי לכל מלש"ב (מועמד לשירות ביטחון, א"פ) לסרב פקודה, ואז אמרו שאני מטיף לסרבנות.

שימוע כמשחק מכור

בעקבות שני הפוסטים הללו, זומנתי לשימוע בעיריית ראשון לציון. כמובן שהשימוע היה משחק מכור לחלוטין. יכולתי להגיש נגדם תביעה בבית הדין לעבודה, וכנראה שהייתי מנצח. אבל לא הרגשתי שכל התהליך הזה היה שווה לי. בשימוע הציע נציג ארגון המורים להעביר אותי לבית ספר אחר, העירייה סירבה. הנציג הציע להוציא אותי לחל"ת וגם את זה דחתה העירייה.

העירייה לא יכלה לפטר אותי בגלל ההגנה שמעניק ההסכם הקיבוצי. לפי ההסכם הקיבוצי של ארגון המורים העל-

«המשך מעמ' 7

לחקירה בת 4 שעות. הטכניקה של השוטר הייתה לשאול שאלות תוך שתילת התשובה שהיא רוצה לקבל בגוף השאלה. למשל: "כמי שמצדיק מעשי אונס שנעשו בידי אנשי החמאס ב-7 באוקטובר, אתה לא חושב ש..."

שיחה על הפרוטוקולים של זקני ציון

אבל אני לא נפלתי למלכודות של השוטרים, ונלקחתי לבית המעצר במגרש הרוסים. הוגדרתי "אסיר בטחוני" על כל המשמעותיות במושג זה. שמו אותי בתא נפרד, מבודד, והיו לי רק הבגדים שלבשתי. ישבתי ארבעה ימים במעצר. ביומיים הראשונים כלל לא הייתי מסוגל לאכול. ביום שישי, 10 בנובמבר, התקיים דיון בהארכת מעצרי. הדיון נמשך בדיוק שבע דקות, והשוטף האריך את מעצרי בשלושה ימים.

במהלך המעצר הקפדתי לבצע תרגילי התעמלות כל כמה שעות כדי לא להשתגע. פעם ביום הובילו אותי לאיזו חצר. זו למעשה רחבת בטון מגודרת מכל הכיוונים כולל מלמעלה. אפילו הנתיב מהתא שלי לחצר הוגדר "נתיב סטרילי": אסור היה לאיש להימצא בו. ביום ראשון בשבוע שעבר, 12 בנובמבר, בשעות הערב, נלקחתי לחקירה השנייה שנמשכה ארבע שעות, והשוטרים השתמשו בה שוב באותה טכניקה. בשלב כלשהו הטיחה בי השוטרת, כי הפוסטים שלי "דומים לפרוטוקולים של זקני ציון". מאחר שאני גם מורה להיסטוריה, שאלתי אותה האם יצא לה פעם לקרוא את "הפרוטוקולים של זקני ציון". היא לא הגיבה. השוטרת קראה לקצין שפיקד עליה וזה הוסיף עוד כמה שאלות. גם למלכודות שלו לא נפלתי, והוחזרתי לתא.

תקופת המעצר שלי הייתה אמורה להסתיים ביום שני, 13 בנובמבר, בשעה 12:00. אבל הדיון בבית המשפט התחיל רק בשעה 12:20, כאשר הייתי אמור להיות משוחרר. בתום הדיון הורה השופט לשחרר אותי בתנאים מגבילים: אסור לי להיכנס לרשתות החברתיות במשך 15 יום, ערבות עצמית של אלף שקל ועוד ערבות צד ג' של 10 אלפים שקל.

לא נכחתי פיסית בדיון והוא נוהל בשיחת וידאו מתא המעצר. כאשר החליט השופט לשחרר אותי, חשבתי שזהו, נגמר המעצר ואני יוצא החוצה. אבל ברגע שהסתיימה שיחת הווידאו, שבו ושמו עלי את האזיקים והתכוונו להחזיר אותי לתא המעצר בטענה שעוד לא הגיעה פקודת שחרור מהמשטרה. רק שלוש וחצי שעות אחרי ההחלטה, התקבלה פקודת השחרור מהמשטרה. בדיון שהתקיים ביום שישי, הגיעו כמה עשרות תומכים, אך אלה פוזרו באלימות קשה מאוד בידי המשטרה. ביום שני, בו שוחררתי, חיכו לי כמה תומכים וחברים.

בלי פרנסה ורחוק מהפנסיה

שהיתי במעצר במגרש הרוסים שהוא מקום נורא, עולם אחר לגמרי שאנחנו לא מכירים. שומעים שם זעקות שבר של עצירים. לזמן אין בו כל משמעות, ואפילו איבדתי תחושה של יום ולילה. כל פעם שאלתי את הסוהר מה השעה, שכן לא היה לי שעון. לרצון שלך אין כל משמעות. אין לך רצון עצמי. אתה נתון לגמרי לחסדיהם של הסוהרים שבגלים יכולים להיות הילדים שלי. לא החלפתי בגדים במשך כל ימי המעצר. הוגדרתי "אסיר ביטחוני יהודי", נפרד מכל שאר האסירים. אבל אני יודע שהיחס שקיבלתי, בגלל היותי יהודי, היה שונה לחלוטין מהיחס בו זוכים האסירים הביטחוניים הפלסטינים. כרגע אין לי עבודה. עוד חצי שנה ימלאו לי 63 שנה, אך גיל הפרישה הוא 67. אין לי מושג מה אעשה עד אז, אין אסדר בלי פרנסה.

הביאו לדפוס: אורן פלד ודויד מרגלית

אהבו אותי. מנהלת בית הספר, שלאוזניה הגיעו התגובות האוהדות מצד התלמידים, ביקשה ממני לעזור לכמה תלמידי י"ב שלא עברו את הבגרות בהיסטוריה, ושוב הסכמתי. לאחר מכן, היא ביקשה ממני לעזור גם בכיתות נוספות. ככה טיפסתי מ-10% משרה ל-60%. ב-2022, הייתה לי כבר 100% משרה והשנה הגעתי ל-103% משרה.

בחדש אפריל האחרון, שיגרה לי מנהלת בית הספר הודעה קולית ובה היא שאלה, האם ארצה להגדיל אפילו עוד את המשרה שלי בשנת הלימודים הקרובה.

כוונה לבגוד במדינת ישראל

בתחילת שנת הלימודים הנוכחית החלה המלחמה בדרום. השנה לימדתי בשני בתי ספר, האחד בפתח תקווה והשני - בקיבוץ צרעה. כשהחלה המלחמה, התחלתי להעלות פוסטים על הנשים והילדים שהצבא הורג ברצועת עזה, שוב במטרה לתת להם שם ופנים. המזכירה של מנהל החטיבה בתיכון בצרעה תייגה אותי בעמוד של "הצל" שיש לו אלפי עוקבים. בעקבות כך התחלתי לקבל כל יום מאות הודעות נאצה. הפוסט של "הצל" רץ בכל הקבוצות העירוניות בפתח תקווה. העיר כולה רעשה בגללי.

זומנתי לשימוע בעיריית פתח תקווה ב-18 באוקטובר. בדעבד, בזמן שהייתי במעצר, גיליתי שעייריית פתח תקווה הגישה נגדי תלונה במשטרה ממש באותו היום. יום לאחר השימוע, הגיע אלי שליח עם מכתב פיטורים. פניתי להליך משפטי כדי לקבל צו מניעה ולהגיש תביעה נגד עיריית פתח תקווה. במקביל, התחלתי לחפש מקום עבודה חלופי. אבל, משרד החינוך נכנס לתמונה והטיל וטו על העסקתי בכל בתי הספר ברחבי הארץ. אני משוכנע שמשרד החינוך היה מודע היטב להגשת התלונה במשטרה בידי עיריית פתח תקווה.

חשוב לציין, כי יותר מ-95% מבתי הספר התיכוניים בארץ נמצאים בבעלות הרשויות המקומיות או בבעלות רשתות כמו אורט וברנקו וייס. לאחר הווטו שהטיל משרד החינוך, הסיכוי שלי להיקלט במוסד חינוכי כלשהו הוא אפסי. לכן, התחלתי לחפש משרה בבתי ספר פרטיים או חצי-פרטיים, אך גם שם סיברו להעסיק אותי עד שתוסר המגבלה שהטיל עלי משרד החינוך.

ב-9 בנובמבר קיבלתי שיחת טלפון מתחנת המשטרה בקישלה, שהיה ידוע בעבר כ"בית המעצר הטורקי", ליד שער יפו בירושלים העתיקה. זומנתי לחקירה "בחדש להסתה". מיד התקשרתי לעורך דין שלי שאמר, כי כדי לחקור בחדש להסתה צריך אישור של הפרקליטות.

המשטרה ביקשה מהפרקליטות אישור חקירה, אבל הפרקליטות דחתה את בקשתה בטענה שאין בפוסטים שלי שום חשד להסתה. המשטרה לא ויתרה, ועל מנת להצדיק את מעצרי הסתמכה על שני סעיפים אחרים: סעיף 100 לחוק העונשין האומר: "קיימת כוונה לבגוד במדינת ישראל" בהקשר של המלחמה בדרום; וסעיף שייחס לי, לא פחות ולא יותר, "הפרה של הסדר הציבורי". חשוב לי לציין שמבין 14 הפוסטים שהוצגו בפני כראיות למעצר, רק אחד נכתב אחרי הטבח בעוטף ב-7 באוקטובר ופרוץ המלחמה.

ברגע שנכנסתי לתחנת המשטרה בקישלה, החרימו את מכשיר הטלפון הנייד שלי ואזקו את ידי ואת רגלי. השוטרים הציגו בפני צו מעצר וצו חיפוש בבית שלי חתומים בידי השופטת בלהה יהלום. חמישה בלשים לקחו אותי לבית. הם הפכו את הבית לגמרי: היה קשה כבר לראות את הרצפה. לאחר שהחיפוש הסתיים, החזירו אותי לתחנת המשטרה

מתוך התערוכה: חזירים (צילום: דן בלילטי)

ואדיות בתערוכה במוזיאון לאמנות חיפה

ד"ר הנדל ציין שהתערוכה עוסקת "במופעים השונים של העולם המקביל הזה: באופנים בהם הוואדי מעצב גיאולוגיות ושכבות עירוניות, משפיע על תשתיות, מגדיר גבולות תרבותיים ופסיכולוגיים, ומהווה בית גידול להתרחשויות טבעיות ואנושיות המטשטשות את העיר".

תופעות מקומיות מעין אלה מגויסות בתערוכה לשיחות רחבות יותר על סביבה והתיישבות עירונית, על אדם, חיה ומה שביניהם. המוזיאון הזמין אמנים ומעצבים, מקרוב ומרחוק, כדי להגיב למגוון הסיטואציות שהוואדי יוצר, ולדמיין אקולוגיות חדשות של צמחים, בעלי חיים ובני אדם.

בתערוכה משתתפים האמנים: סעיד אבו-שקרה, מעיין אליקים, דן בלילטי, צוף בן-דוד, גיל בר, הישאם בראדה, פלוריאן הולצר, נטע לאופר, אלה ליטביץ, אלי מגזינר, סטודיו מישר-טרקסלר, איתן מן, גילי מרין, רוני עזגד-המבורגר, דור קדמי, עמליה שם-טוב ואלון שריד. נעילת התערוכה - ב-1 בינואר 2014.

יוסי אבו

שבוע עיר / לריסה מיכלר

סונטה לכלוא / אברהם עוז

למאיר ברוכין, 11 בנובמבר 2023, במקום מכתב

שְׁמָחָה נִטְפַּת דָם צוֹלֶפֶת פָּרָא
בְּסָחִי חֲזִינוֹתָיו הַנֶּחֱרָים
גִּבּוֹ שְׁחוֹחַ, בְּאַבְחָה קוֹדֶרֶת
רָעִיו מֵאֵז בְּאַפֵּר נִפְגָּרִים

בְּאֵין מִטִּיף לוֹ, עֲלֻטָה חֲנֻרֶת
פּוֹסֶסֶת קֶלֶף בְּקֶרֶקֶע הַשְּׁבוּרָה
שׁוֹתֶת כְּתָמִי חֲזוֹן בּוֹגְדִים וְחֶרֶט
בְּחֶרִיצִי חֲצַר הַמִּשְׁרָה.

הָאֹר פּוֹזֵב; הָאֶפֶק פְּלִי מָתָם
הַפֶּצֶע מְחַרֵּף אֶת בּוֹא הַיּוֹם
וְהַד קְרוֹעַ גָּח לֵלָא שְׁנִיִּם

רַק זָכַר הַתְּקוּהָה מְקַצֶּה מְרַחֵק
כָּאֵב שְׁדָם עֶקֶצוֹ בָּא וְנִמְחָק
זְרוּעַ כְּכָרֶק עַל פְּנֵי הַמַּיִם.

למרות מצב החירום, או ליתר דיוק: בגלל מצב החירום, הכניסה למוזיאוני חיפה ללא תשלום בשעות הפעילות. במוזיאונים הבאים ניתן לצפות בתערוכות חדשות: מוזיאון חיפה לאמנות, מוזיאון טיקוטיין לאמנות יפנית, המוזיאון הימי הלאומי, מוזיאון העיר, ומוזיאון הרמן שטרוק. צוותי ההדרכה של המוזיאונים פועלים כמו-כן במרכזי הקהילה ברחבי העיר ומעניקים לילדים ולמשפחותיהם פעילויות יצירה והעשרה.

מומלץ לבקר בתערוכה "ואדי" במוזיאון לאמנות (שבתאי לוי 26, שכונת הדר), שאצר ד"ר דן הנדל.

המונח ואדי, הנהוג בערבית, בעברית ובאנגלית, מתייחס לתופעה גיאולוגית והידרולוגית של זרימה עונתית באזורים מעוטי מים. עם זאת, בחיפה 'ואדי' הוא גם מצב תודעתי: ואדיות בעיר יוצרים הפוגות רגעיות מהשגרה, מתקיימים בהם משחקים ומפגשים קהילתיים אלטרנטיביים, ובה-בעת הם צופנים בחובם אפלה, פסולת מכל הסוגים ומערכות אקולוגיות מורכבות של חיות וצמחי בר.

מהדורה מקוונת לספרו של

בנימין גונן "חיים אדומים"

באתר "הספריה הסוציאליסטית" פורסם באחרונה ספרו של בנימין גונן, "חיים אדומים, תחנות בחיי קומוניסטי ישראלי". גונן, שנפטר באחרונה, היה מנהיג עובדים שנאבק כל חייו למען שלום, שוויון וסוציאליזם. בשנת 2009 הוא פרסם אוטוביוגרפיה שכותרתה "חיים אדומים". הספר הוא הצצה לחייו ולמאבקיו מאז שהצטרף, בעקבות זוגתו לחיים יוכבד, לנוער הקומוניסטי בשנות ה-40 של המאה ה-20.

גונן היה פועל, עובד חברת החשמל, מאגד עובדים. לא פעם התנכלו לו ורדפו אותו, אך הוא התמיד והמשיך לעבוד עם כולם ולמען כולם. הוא נאבק יחד עם ההסתדרות למען העובדים, וכנשחוזך היה - נאבק יחד עם העובדים מול ההסתדרות והנהגתה. כך נפתח הספר:

"מאז הצטרפתי לנוער הקומוניסטי לא חדלתי מלהאמין שאנחנו, הקומוניסטים היהודים והערבים, יוצרים דבר מה חדש, הכולל בתוכו שורה של מסרים חיוניים, אנושיים והמוניים, הנועדים לדחות את ההשקפה המקובלת כי 'אדם לאדם זאב'. אדם לאדם - אדם, ללא מרכאות כפולות".

לעיון בספר:

<https://archive.org/details/gonenredlife>

תושבי הכפרים הלא מוכרים ושאר בלי מיגון

תנד"י, המזכירות הארצית
מלחמה, למרות זאת מדברות
 מפגש נשים יהודיות וערביות לרגל היום
 הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים,
 בהשתתפות: מזכ"לית תנד"י, נסרין מורקוס,
 ח"כ לשעבר תמר גוז'נסקי
 ונועה לוי, חברת מזכירות התנועה
 שבת, 25.11, 14:00
 באולם הגדה השמאלית
 אחד העם 70, תל-אביב

הדחה עכשיו!

הפגנת ארגוני המחאה

מוצ"ש, 25.11, 18:00

רחוב עזה 35, ירושלים

רוטשילד 1, ת"א

מוזיאון ראלי, קיסריה, 19:30

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הטרילוגייה "המצב האנושי"

חלק א': "אין אהבה גדולה מזו"

מסאקי קוביאשי

לאחר ההקרנה - פאנל בהנחיית ד"ר דן חיוטין

יום שני, 4.12, 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

גידול של 42% במספר תאונות העבודה, משטרת
 בן גביר אסרה עריכת הפגנה בתל-אביב לרגל יום
 זכויות הילד, מועמד הימין הקיצוני זכה בבחירות
 בארגנטינה ועוד...

zoha.org.il

"מיגון נגד טילים" נוסח צה"ל עבור הפזורה הבדואית בנגב:
 שקים ממולאים חול (צילום: דובר צה"ל)

ועדת הכספים אישרה בשני (20.11) הקצאה של 50 מיליון
 שקלים להוצאות חירום ולהצבת מיגוניות ברשויות הערביות-
 בדואיות בנגב. 15 מיליון שקלים אושרו כמזומן, ו-35 מיליון
 שקלים - כהרשאה להתחייב. על פי ההערכות, ל-150 אלף
 אזרחים, תושבי הכפרים הלא מוכרים ערכים-בדואים בנגב,
 אין מיגון ואין הגנה בפני טילים.

תושבי הכפרים בפזורה הבדואית, חשוב לזכור, שילמו
 מחיר יקר בגלל היעדר מיגון. בבוקר ההתקפה הרצחנית של
 החמאס, ב-7 באוקטובר, נהרגו בכתייהם מירי טילים עשרה
 תושבים, שישה מהם ילדים. שבעה ערכים-בדואים נוספים
 נהרגו מאש אנשי החמאס.

ח"כ יוסף עטאונה (חד"ש-תע"ל) אמר בישיבת ועדת
 הכספים שהמיומן יועבר לרשויות המקומיות, בעוד שבירחבי
 הנגב מתגוררים כ-120 אלף תושבים ב-35 יישובים לא
 מוכרים. הוא התריע: "הרשות להסדרת התיישבות הבדואים
 מקדמת מיגון שלא מתאים לבני אדם בשעת חירום".

עטאונה התייחס למיגון פריק מסוג "אסקו" התוחם אזור
 על ידי הצבת סלילי בטון. "הפתרון הוא תכנוני", הדגיש.
 "צריך לתת לערכים-הבדואים אפשרות לבנות ממ"דים כמו
 לכולם. צריך סטנדרט מיגון כמו לכלל האזרחים". "זה צעד
 בכיוון הנכון, אך לא מספיק", הוסיף ח"כ אחמד טיבי (חד"ש-
 תע"ל) בדיון בוועדה. "המיגון הוא עניין של חיים ומוות".

ראש עיריית רהט, עטא אבו מדיעם, אמר שהסכום יספיק
 להצבת 700-800 מיגוניות בלבד, בעוד שהתושבים בנגב
 זקוקים לאלפי פתרונות מיגון. "ברהט ישנם 160 גנים, מהם
 60 לא מוגנים, אך החזרנו את כולם לפעילות. נוסף לכך, יש
 אצלנו 10,000 תושבים המתגוררים בפחונים". פיקוד העורף
 הציב באחרונה כ-30 מחסות של שקים ממולאים חול וגורמים
 נוספים הציבו כ-200 מיגוניות מאולתרות מצינורות בטון. אך
 לדברי התושבים הצינורות קטנים ואינם עומדים בתקן פיקוד
 העורף. לכן נעשה עכשיו פיילוט של שימוש במכולות
 מחופרות.

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il